

Aabenraa, den 31. januar 2015

Den lokalhistoriske konsulents årsberetning for 2014

Arkibas 5.0 og Arkibas.dk

I 2013 kunne formanden for SLA, Jørgen Thomsen, ikke uden en vis glæde i stemmen annoncere, at A.P. Møller og Hustru Chastine McKinney Møllers Fond til almen Formaal havde doneret 1,8 mill. kr. til udvikling af en Arkibas 5.0 og Arkibas.dk, som skulle være klar i slutningen af 2014. Dermed gjorde fonden det, som Kulturministeriet rettelig burde have gjort.

Jeg skal ikke lægge skjul på, at jeg på forhånd var skeptisk over for om den meget stramme tidspunkt kunne holde. Jeg strækker hænder i vejret og overgiver mig. Tidsplanen holdt, ikke mindst takket være Dorthe Skrivers meget store indsats. Af egen erfaring ved jeg, hvor tidskrævende det er, at lave den slags IT-projekter er. Jeg har ladet mig fortælle, at Dorthe har styret projektet med sikker men også hård hånd. Måske burde staten ansætte hende til at styre deres IT-projekter.

Det stod allerede fra starten klart, at der skulle ske en screening af de mange data, så man undgik at komme i konflikt med persondataloven, Copyrightloven og almindelige regler for god tone på og uden for nettet. På SLA's kredsmøde i april aftalte jeg derfor med Dorthe, at vi skulle holde et møde for arkiverne i Sønderjylland, hvor hun fortalte om det forestående arbejde og de klargøringslister, som SLA ville stille til rådighed i dette arbejde.

Mødet om klargøring af Arkibasdata blev holdt den 21. juni på Landsarkivet. Selv om der efterfølgende fra enkelte personer blev udtrykt utilfredshed med de praktiske forhold omkring mødet, synes jeg, at det var en succes. Jeg er ikke den eneste, som syntes, at Dorthe gjorde det rigtig godt, og det er mit klare indtryk, at de fleste forlod mødet med en sikker fornemmelse af, at de var i trygge hænder og var klar over, hvad der skulle ske i løbet af efteråret.

Jeg har ingen viden om, hvordan det er gået med klargøringsarbejde på arkiverne i hele Sønderjylland, men hvad angår arkiverne i Aabenraa, ved jeg, at arbejdet med klaringen af dataerne er forløbet uden de store problemer selv om der endnu er et par, som endnu ikke er helt færdige.

Arkibas 5.0 blev færdig i slutningen af året og dataerne er blevet konverteret. Til gengæld hænger det lidt med Arkibas.dk – og det kan man bestemt ikke alene klandrer SLA for. Det har siden SLA's årsmøde i oktober været planen, at fonden skulle "åbne" Arkibas.dk en gang i januar.

Her har forhandlingerne med Copydan om en aftale omkring brug af billeder og film givet betydelige problemer. SLA har – med rettet – gerne ville have en aftale på plads inden de over 1 mill. billeder bliver gjort tilgængelige på nettet. Forhandlingerne har nu stået på i over et år uden noget resultat. Forhandlingerne er i øjeblikket strandet på prisen og meget tyder på, at Copydan trækker forhandlingerne i langdrag for at presse prisen op vel vidende, at de danske arkiver vil være et let offer i en permanent jagtsæson, hvis Arkibas.dk tages i brug, inden der er en aftale på plads.

For at lette presset gjorde Jørgen Thomsen på seminaret "Minde the Gap" den 21. januar i Odense det lysende klart over for Copydan, at Arkibas.dk vil blive taget i brug og Copydan skyder sig selv i foden, hvis organisationen forsøger at forhale ibrugtagningen.

På det seneste tyder noget på, at Copydan nu forsøger at lægge pres på de danske arkiver. "Danske billeder", der har over 100.000 billeder liggende på nettet, har netop modtaget en henvendelse fra Dansk Journalistforbund, der vil se de aftaler med fotograferne – professionelle som amatører – som foreligger for brug af billederne på nettet. Dette vel vidende, at mange af billederne er afleveret årtier før internettet blev opfundet. Danske Billeder skal nu have sat en advokat på sagen og jeg tror, at vi som allerede har billeder på nettet, i den kommende tid kan få en tilsvarende henvendelse.

Kursuslivet

Gennem mine snart 25 år som lokalhistorisk konsulent er SLA, LASS og jeg ofte blevet med yderst kritiske bemærkninger til ønsket skråstreg kravet om, at i alt fald arkivlederne bør/skal uddanne sig. Når man har drøftet uddannelsesspørgsmålet i generelle og principielle vendinger har der altid lydt meget skarpe og kritiske røster fra arkiverne.

Det pudsige er, at i praksis har der stort set altid været stor tilslutning til kursustilbuddene. Sådan var det i min forgænger Henrik Fangels tid, sådan var det, da jeg startede som konsulent i 1994 og sådan er det i dag.

De to SLA-kurser, som vi afholdt i 2014 er i den henseende ingen undtagelse. Begge var fyldt op, dvs. til den grænse på 40 deltagere, som vi har lagt af praktiske grunde. Dette gælder modul 4 kurset i synliggørelse og formidling den 29. og 30. april med museumsinspektørerne René Rasmussen, Mikkel Leth Jespersen og undertegnede som undervisere.

I efteråret havde vi modul 2 kursus i modtagelse og registreringsarbejde med de skrevne arkiver den 18. og 19. november. Her var det arkivarerne Eva Schmidt fra Odder Museum og Jens Åge Petersen fra Historiens Hus i Odense, som stod for undervisningen.

Jeg skal overlade det til andre at bedømme min egen indsats, men ud fra de tilbagemeldinger, som jeg har modtaget, synes jeg, at de gjorde det rigtig godt. Og der skal lyde en stor tak fordi de alle på trods af velfyldte kalenderen alligevel ville afsætte tid til at undervise.

Helt så godt gik det ikke med de øvrige kurser på programmet. Det stort anlagte indtastningsprojekt om Første Verdenskrig under ledelse af Arkiv for Haderslev Kommune blev skrinlagt og de tre kurser aflyst. I stedet blev der oprettet en hjemmeside om Første Verdenskrig, som især René Rasmussen og Martin Bo Nørregaard har lagt store kræfter i.

For første gang nogen sinde måtte vi i foråret også aflyse et kursus i billedscanning, mens vi som følge af Arkibas 5.0 færdiggørelse af indlysende grunde aflyste det planlagte kursus i Arkibas 4.0.

Hvad angår Arkibas, besluttede vi sidst på året at droppe halvdagsseminarerne i 2015 for i stedet at satse på en række kurser i foråret i Arkibas 5.0. Der er ingen tvivl om, at der er et stort behov på mange af arkiverne i Sønderjylland for kurser og undervisning i den nye Arkibas version. Det gælder såvel brugere af Arkibas 4, som har behov for en indføring i den nye brugerflade og nye faciliteter, som nye arkivmedarbejdere, der skal have en grundlæggende indføring i Arkibas 5.0

Der er, som de fleste nok allerede er klar over, tale om tre gange to dage i slutningen af februar, marts og april. De to dage er fordelt således, at det ene har fokus på arkivalieregistreringen, mens den anden dag har blikket rettet mod billedregistreringen. Dermed kan den enkelte arkivmedarbejder vælge at tilmelde sig til den del, som er mest relevant eller, hvis man ønsker det, tilmelde sig til begge dage. Det maksimale deltagerantal er fastsat til 10 personer.

Prisen har jeg fået spørgsmål til. De 750 kr. er væsentligt over det normale, men i modsætningen til hovedparten af kurserne er vi nødsaget til at hente undervisere ude for Sønderjylland. Endvidere betyder loftet på 10 personer, at udgifterne skal fordeles på et begrænset antal af personer. I tilfældet af, at kurserne ikke bliver fyldt op, vil LASS i et eller andet omfang skulle træde til med en form for underskudsgaranti. Men i betragtning af, at de fleste kurser giver et gedint overskud, da hovedparten af udgiverne afholdes af Museum Sønderjylland - ISL, må man også i et vist omfang være villig til at sætte til på gyngerne, hvad man har tjent på karrusellerne.

Halvdagsseminar

Halvdagsseminarerne var i 2014 skåret ned til to for at give plads til indtastningskurserne. Det ene var en udflugt den 3. september til Dybbøl og de nationale kulturmiljøer på Sundeved og Kærhalvøen i anledning af 150-året i 2014. Desværre måtte turen aflyses, da vi kun modtog ganske få tilmeldinger. Enten havde man på dette tidspunkt fået nok af de mange 1864-tilbud eller også mener man at kende de mange store og små kulturmiljøer fra 1864 og den nationale kamp 1867-1920 på Sundeved og Kærhalvøen.

Til gengæld blev seminaret om det sønderjyske skolevæsen den 30. oktober gennemført. Anledningen var 200-året for 1814-skolelovene og med forbehold for mit eget bidrag fik de 15 deltagere nogle meget fine oplæg. Ikke mindst bør fremhæves Lars Henningsens oplæg om baggrunden for 1814-loven for hertugdømmerne, som reelt punkterede myten om 1814-loven (jeg taler her om loven for hertugdømmerne), som en reform af skolevæsenet. Reelt var der tale om en kodifikation og sammenskrivning af en række lokale bestemmelser fra slutningen af 1700-tallet og frem til 1814-loven. Han har publiceret sine synspunkter i Flensborg Avis og forhåbentlig får han også tid og lejlighed til at argumentere for dem i et fagtidsskrift. Kun beklageligt, at det ikke mødte flere op.

2014

Har været et begivenhedsrigt år i den lokalhistoriske arbejdsmark, hvor der også skulle være plads til markering af de mange store nationale begivenheder 1864, udbruddet af Første Verdenskrig, "tabet" af Norge i 1814 og som nævnt 1814-lovene. Så har jeg slet ikke nævnt de mange lokalhistoriske årsskrifter, som der også i 2014 blev plads til at udgive.

Når jeg ser ud over landskabet, så ser jeg en lang række arkiver, som på hver deres måde og arbejdsområder har ydet en stor indsats. Det er altid en fornøjelse at "prale" med den sønderjyske formidlingsindsats på den anden side af Kongeåen vel vidende, at de sønderjyske arkiver står utroligt stærk i forhold til resten af Danmark på netop dette område.

Når dette er sagt, vil jeg også i år gerne slå et slag for at tænke sønderjysk. Tænk sønderjysk og grav jer nu ikke ned i skyttegrave bag kommune- og sognegrænserne. Sammenhold gør stærkt – også i Sønderjylland. Det kan godt være, at enkelte arkivsamvirke har flere muskler end andre, men tænker vi ikke sønderjysk og løfter i fællesskab, kan vi meget let risikere at efterlade dem med de svageste muskler.

Det gode sønderjyske fællesskab skal løftes og plejes hver dag. Det er ikke længere en selvfølge